geldt voor het persoonlijk leven, waarvan hij zelf door genade een treffend bewijs is, dat geldt ook voor het gemeentelijk leven". Wijl nu hetgeen DEKEMA, een der hoofdpersonen uit het verhaal, overdacht, de korte samenvatting is van den inhoud van het boek, is met die slotsom van DEKEMA's overdenking tevens de strekking van het boek aangeduid.

En dat is zeker een echt Christelijke strekking.

Door een verhaal uit het Friesche volksleven, zoo vermoedt de argelooze lezer, zal dus Isardi trachten te sterken in de overtuiging, dat, wat men ook zou kunnen uitdrukken met het bekende: „blind in de uitkomst maar ziende in het gebod" een grondregel is, die 'n Christen èn in zijn persoonlijk èn zijn kerkelijk handelen behoort toe te passen.

Blijkbaar is er den schrijver veel aan gelegen, dat men deze strekking van, dit zijn bedoelen mèt z'n boek niet anders zal verstaan, want vóór hij zijn lezer los liet, zegt hij dat met een beetje andere woorden nog eens. Aan den laatsten regel van het boek, welks hoofdtitel is IN DE BRANDING, gaat toch vooraf het versje:

Al staat de zee ook hol en hoog,
En zweept de storm ons voort,
Wij hebben 's Vaders Zoon aan boord
En 't veilig strand voor 't oog!

en daar volgt dan op: »En zoo gaat het dóór de branding, de veilige haven in".

* * *

Uit een en ander blijkt reeds, dat wat men, ook in verband met den titel, zou verwachten, dit verhaal geen »spel van de zee« is. Bij »branding« toch denkt men aan die schuimende opstuiving der golven te midden waarvan een schip in gevaar is.

Het »in de branding« en »dóór de branding« moet hier in figuurlijken zin genomen; iets waar de lezer eerst begint achter te komen op p. 162 waar hem van dien DEKEMA wordt verteld: »Niet zelden gevoelt hij zich met zijn geloofsleven als in de branding« en waar de lezer dan geheel achter komt met den hier zoo even genoemden slotregel.

Het »in de branding« is hier zooveel als in gevaar, verlegenheid, moeite zijn.

De toeleg des heeren IDSARDI's met zijn verhaal uit het Friesche volksleven is, en dit hier ter nadere toelichting voor mijn lezers, daaraan, bij wijze van voorbeeld, te verduidelijken, dat eenerzijds Christenen, die met hun geloofsleven en anderzijds met hun kerkelijk leven in een Hervormde Gemeente, onder de Synodale Organisatie van 1816—1852 in moeite zijn geraakt, daardoor heen komen, wanneer ze maar, blind in de uitkomst, ziende zijn in het gebod.

* * *

Met dit verhaal, dat meer bepaald een dorpsverhaal is hetwelk zich in onzen tijd, kort vóór het uitbreken van den tegenwoordigen wereldoorlog afspeelt, zijn wij in het Friesche dorp LONGERGA.

Op p. 137 zegt IDSARDI, dat LONGERGA een rustige gemeente is. En wat hij er ons, in de eerste helft van zijn boek, over vertelt, maakt geen anderen indruk. Het is de indruk van een boerendorp met zijn, door geen stoornis onderbroken, bedrijfsleven van landbouw en veeteelt, van den kleinhandelaar in zijn winkel, van de vrouw met den bollenkorf op de buitenpaden. De Zondag is er in eere. Op den Zondagmorgen »ligt over 't landelijk Longerga een lieflijke vrede uitgespreid.« »Alleen in de boterfabriek is het bedrijf nog in vollen gang, maar ook hier haasten zich de werklieden in hunne witte kielen, om zoo mogelijk den arbeid aan kant te krijgen.« (p. 184).

Die boterfabriek wijst er op, dat ook LONGERGA aan de evolutie van het Friesche volksleven niet geheel vreemd is gebleven, en daar wijst ook op, dat er tegenover de openbare een christelijke school is. Verder, dat, naar aanleiding van de scherpe tegenstelling tusschen rijken en armen, tusschen de grondbezitters eenerzijds en de arbeiders en »koemelkers« — het Friesche woord voor »keuterboeren« — anderzijds, van de zij der mondig geworden misdeelden, een sociale actie is ontstaan. 'n Sociale actie, en dit wijst weer op het »rustige« van LONGERGA, echter niet onder socialistischen invloed. Er is, als afdeeling van den Christelijken Nationalen Werkmansbond, een Christelijke Werklieden-Vereeniging, en ook is er een Christelijke Coöperatie en Onthoudersvereeniging (p. 37). Kenmerkend voor LONGERGA is daarbij, dat 'dit alles er nog maar heel onlangs gekomen is.

Verder typeert zich te LONGERGA het Friesche volksleven ook hierin, dat er, zoo op politiek als kerkelijk gebied, twee stroomingen zijn, waarvan de eene als die der »christelijken« of »fijnen«, de andere als die der »liberalen« of »vrijzinnigen« wordt aangeduid. De Longergasche vrijzinnigheid is op politiek gebied echter sterk conservatief getint. Ook geven, zij het ook uit verschillend motief, in antipathie tegen het Socialisme christelijken en vrijzinnigen elkander niets toe. Een hardgebakerd socialistisch hulponderwijzertje, dat in LONGERGA verzeild was, raakte er dan ook, en dat in een minimum van tijd, de openbare school weer uit.

Op kerkelijk gebied, en er is te LONGERGA nog maar één Kerk, 'n Hervormde, zijn de »christelijken« in de meerderheid. Wel zijn alle Notabelen modern en de Kerkvoogden op één na, doch de Kerkeraad is orthodox. Die modernen verbeelden zich althans dat zij het zijn, want met uitzondering van den Notabel doctor MEIJER, toonen de andere modernen, die IDSARDI ten tooneele voert, dat ze meer voor, dan wel achter het Modernisme zijn.

Ook de kerkelijke Gemeente biedt, evenals heel LONGERGA, een indruk van rustigheid. Wel smeult er het vuur van den kerkstrijd, maar het laait niet op; althans zoolang de oude DS. VERINGA te LONGERGA predikant is. Hij toch meende, zoo lezen wij op p. 144 »door een getrouw getuigen te moeten volharden, ook in den kerkstrijd, om dan verder aan den Geest des Heeren de loutering en zuivering, en alzoo de uitwerking van het gepredikte Woord over te laten". En dat bleef hij meenen, ook al moest hij »het inschrijven der vrijzinnige lidmaten, die in een naburige gemeente waren aangenomen" (p. 242) beleven.

Dûs is de situatie van LONGERGA tot op den dood van DS. VERINGA.

* * *

Dan breekt de kerkstrijd uit in dit anders zoo rustige dorp.

Wanneer op Zondag moderne predikanten in het kerkgebouw de vacatuurbeurten vervullen, komen alleen de vrijzinnigen leden der Gemeente onder hun gehoor; eerst allen, straks slechts een dertig of veertig. De orthodoxen zitten dan in het gebouw der christelijke school, waar zij zich doen stichten door meester VERSTEULEN. De vrijzinnigen hopen, de christelijken vreezen, dat weldra een moderne de opvolger van DS. VERINGA zal worden.

Bij de heftige beweging der gemoederen staat heel LONGERGA nu in lichterlaaie. In de huizen en de winkels is de kerkstrijd het onderwerp van het gesprek. Baas ZWARTENBURG, de dorpsbarbier, die te midden der strijdende partijen zich neutraal houdt, en het hoogst onaangenaam vindt, dat zijn scheersalon het tooneel wordt waar het of- en defensief zich afspeelt, moet het met klemmend angstgevoel aanhooren dat de fijnen en de vrijzinnigen daar hatelijkheden tegenover elkander debiteeren. Als een van de christelijken zijn liberale kerkgenooten, niet zonder leedvermaak, in het scheersalon op het al maar slinken van het gehoor der moderne predikanten wijst, nijdigt een lid van de liberale partij terug: »Dat komt van jullie preekerij in de school. Vroeg of laat loopt het daar nog eens op doleantie uit; die school heeft hier al wat een ellende in het dorp gebracht. (p. 173.)

Het kerkelijk leven der christelijken te Longerga is »in de branding" en IDSARDI vertelt dat wel goed.

Ook vertelt hij wel goed van het geloofsleven der Christenen dat, zóó voor als na hun bekeering „in de branding" is.

Het herderlijk werk van DS. VERINGA toch is niet ongezegend geweest. Hij, die de ontredderde schaapskooi liet zooals zij was, heeft menig verloren schaap terecht mogen brengen.

Voor tal van rechtzinnigen en voor een enkelen vrijzinnige is, zoo vernemen wij, zijn dienst het middel geweest waardoor zij tot een waarachtige bekeering kwamen, en van deze bekeeringen zelf en wat er op volgt, vertelt IDSARDI dan ook. En wat daarbij een niet geringe verdienste van dèzen christelijke roman is, hij doet dat alles heel sober, doch ook heel echt. Met name geldt dit van wat hij, op het einde, vertelt omtrent vrouw STRUYK, de tegen God en menschen verbitterde. Vroeg wees, in hare jeugd door den rijken boerenzoon SJOERD SMYNIA in het huis van zijn vader, waar ze dienstmeid was, onteerd en toen, om de schande te dekken, gekoppeld aan 'n sul van een man, dien zij nooit heeft kunnen liefhebben, en voor wien zij, door met den bollenkorf te loopen, het brood moest verdienen. En zoo ook, wat hij in het midden van zijn boek vertelt, van den rijken boer DEKEMA, door zijn maatschappelijke positie, helder verstand en hooge moraliteit eertijds een sieraad onder de vrijzinnigen, nu onder de rechtzinnigen. Dit vertellen van IDSARDI brengt mij als van zelf tot de beoordeeling van zijn boek uit een oogpunt van letterkunst.

* * *

Van uit dit oogpunt bezien is IN DE BRANDING zeker niet volstrekt te veroordeelen.

Al is mij de stijl wat verouderd, — „aan 'n nieuwigheid" bezondigt den schrijver zich maar eenmaal en wel met dat „nijdigen" van p. 173, — op de zuiverheid van de taal valt niet af te dingen en de dialoog loopt over het geheel nog al vlot. Dat de Schrijver zijn Friezen onder elkaar Hollandsch laat praten, kon wel niet anders. Maar wanneer hij vertelt, dat de vrouw van boer Jongsma tot haar man zegt: »Als de kracht van het beginsel niet sterk genoeg is om de overhand over andere meeningen te krijgen, dan zou ik zeggen, verlies het liever, maar neem nooit tot slinkache wegen of wat ook de toevlucht«, — dan wordt het mij toch te machtig. Wanneer ik ooit van mijn leven een Friesche boerin in zulk 'n hollandsch boeken-taaltje tot haar man hoorde praten en de heer IDSARDI dan in de buurt was, zou ik hem sterk verdenken van een niet geringe vaardigheid in linkspreken. Bedenkelijk acht ik, dat, afgezien van de gedeelten waarin hij van het »geloofsleven« vertelt, in de overige gedeelten zijn verhellen meestal »vertellen« blijft en maar zelden »teekenen« wordt. Maar zelden, want wel is, om iets te noemen, de beschrijving van de sterf-scène in de pastorie sterk, die van het Oranjefeest op het dorp zwakker van beelding, maar daarentegen doen andere, zooals die van de Veetentoonstelling in DEN HAAG weer denken aan 'n zich van al wat naar belletrie zweemt vreemdhoudende reportage.

Ook van de natuur vertelt de schrijver gewoonlijk meer dan dat hij haar teekent. Wanneer hij het op p. 41 en nog eens op 91 over den mooien pastorietuin van LONGERGA heeft en mij dan vertelt dat »de deutzia, spirea en jasmijn er kleurig afstaken bij het eerste groen« of dat »Piris Japonica, Mariatranen en kleine witte flox wedijverden om den tuin te maken tot een der schoonste plekjes van het dorp,« — krijg ik wel eerbied voor des heeren IDSARDI's botanische kennis, maar allermost 'n visie van LONGERGA's pastorietuin.

Ook wil het mij voorkomen, dat de Schrijver in dit zijn boek wat al te veel betoogt en doceert, waardoor het dan, althans voor mij, den kant van de nuttige letteren op raakt.

* * *

Ten slotte nog iets over de hier boven genoemde strekking van IN DE BRANDING.

Die is, zooals ik reeds zei, »tweeërlei.«

Allereerst aan het verhaal te doen zien, dat wanneer christenen met hun geloofsleven »in de branding zijn", God, wanneer ze maar getrouw zijn, maar ziende in het gebod en blind in de uitkomst, ze »dóór de branding" in veilige haven brengt.

Dit nu dunkt mij, dat met de lezing van het boek bij vele christenen wel te bereiken is.

Anders daarentegen is mijn meening omtrent hetgeen de schrijver met zijn boek in de tweede plaats zoekt te bereiken, en wel, dat christenen wanneer zij met hun kerkelijk leven „in de branding" zijn, God, wanneer ze maar getrouw zijn, maar ziende in het gebod en blind in de uitkomst, ze »dóór de branding" in veilige haven brengt.

Noch van het een, noch van het ander toch blijkt, uit wat wij in den kerkstrijd der christelijken te LONGERGA vernemen, ook maar het minst.

Op p. 241 lezen wij dat, in een vergadering van Kerkvoogden, SJOERD SMYNIA, de liberale voorzitter van dat college, een middel aan de hand doet om in de Gemeente een predikant van de nieuwe richting te krijgen. Men moet tijd zien te winnen, want »over eenige maanden heeft de tien-jarige stemming plaats tusschen Kerkeraad en Kiescollege, en wanneer dan voor het laatste gekozen wordt, is groote kans dat er te Longerga een moderne dominée komt". En op die zelfde vergadering deelt dan DEKEMA, de eenig orthodoxe kerkvoogd mee, dat „de rechtzinnige partij in kalme berusting haar gang hoopt te gaan, niet twijfelende of God zou wel voor zijn kudde zorgen".

Dit »in kalme berusting haar gang hopen te gaan" is voor de rechtzinnige partij in LONGERGA, kenmerkend.

Het loore plan van den voorzitter komt echter niet tot uitvoering.

Wanneer DEKEMA het een »onwaardig middel«, voor welks toepassing het liberale beginsel te hoog staat« heeft genoemd, is de meerderheid van het college het daarin met hem eens. En wanneer SJOERD SMYNIA, de bruut met wien zijn eigen partijgenooten verlegen zitten, boos uit de vergadering is geloopen, zich in de dorpskroeg heeft bedronken, dan bij een vechtpartij met hem bespottende jongens verwond is geraakt en op den laten avond door vrouw STRUYK is bedreigd met openbaring van wat hij eens tegenover haar heeft misdaan, indien hij voortgaat »de gemeente te verwoesten«, — als een gebroken man 't huis komt, dan besluit hij als kerkvoogd te bedanken en van allen verderen kerkstrijd af te zien.

Wij vernemen het niet, maar alles wijst er op dat LONGERGA geen modernen, maar een orthodoxen predikant zal krijgen.

Maar doet de in dit boek beschreven houding van de, met hun kerkelijk leven in de branding gekomen, Longergasche christenen nu ook maar even denken aan het blind in de uitkomst, maar ziende in het gebod, ook in het kerkelijk leven?

Ware daarom instee van het aan de zeegolven ontleende beeld van »in de branding« — »door de branding« niet veel juister het, aan de vuurvlammen ontleende van »in den brand« — »uit den brand«?

Immers niet in veilige haven, maar slechts tijdelijk weer „uit den brand" komen, met 'n orthodoxen dominee, de christelijken van LONGERGA in hun kerkelijk leven.

Welbezien zit achter dit boek, ter bevordering van christelijke lectuur, een strekking ter bevordering van 'n kerkelijke praktijk, welke IN DE BRANDING voor ons, Gereformeerden, kortweg onaannemelijk maakt.

G.

Officieele Berichten.

Redactie-verandering.

In de plaats van Ds. J. Gispen, die naar Assen vertrok, en die tijdelijk vervangen werd door Ds. T. A. van der Heijden, van Oudshoorn, is als eind-redacteur der *Rijnlandsche Kerkbode* met 1 Oct. opgetreden Ds. S. Huismans, van Zevenhoven. Deze hoopt dus als „Poortwachter" zijn persarbeid in dit blad voort te zetten.

Met hem zijn redacteuren Ds. J. Brouwer, te Oude Wetering, en Ds. J. W. Gunst, te Woerden.

De verstrooide Gereformeerden op Sumatra.

Van betrouwbare zijde vernemen wij, dat Dr. W. G. Harrenstein, dienaar des Woords der Geref. Kerk te Noord-Scharwoude, zich bereid verklaard heeft om den arbeid onder de Verstrooide Gereformeerden op Sumatra ter hand te nemen, indien na de Generale Synode in 1917 te houden, de voorloopige plannen betreffende dezen arbeid vasten vorm zullen hebben verkregen.

Provinciale Universiteisdag in Utrecht.

Vanwege het Utr. Provinciaal Comite van Actie voor de Vrije Universiteit, zal D. V. Woensdag 11 Oct. a. s. te Utrecht, in »Buitenlust«, Maliebaan, een Provinc. Universiteitsdag worden gehouden, onder leiding van Ds. H. Buitenhuis, van Vreeswijk. In de ochtendvergadering, die te 10½ ure aanvangt, treedt op Dr. Dijk, predikant te 's-Hage, met het onderwerp: »De V. U. en het Geref. Volk«. In de middagvergadering, aanvangend ten 2 ure, spreken Prof. Mr. D. P. D. Fabius, over: »De beteekenis van de V. U.« en Prof. Dr. H. H. Kuyper, wiens onderwerp nog nader zal worden gepubliceerd. 's Avonds 7 uur zal Ds. K. Fernhout van Amsterdam voorgaan in een ure des gebeds, in de Westerkerk, (Catharijnekade, nabij het Centr. Station).

Korte Notulen van de vergadering der Gereformeerde Kerken in de classe Barendrecht, Woensdag 6 September 1916 te Barendrecht.

1. De praeses van den kerkeraad der roepende kerk, Ds. Sleeswijk Visser van Rijsoord, opent te half negen de vergadering. Gezongen wordt Ps. 146 : 2. Gelezen Rom. 8 : 1—14. De praeses gaat voor in gebed.

2. Op verzoek van den praeses zien Ds. van Duin en broeder Troost de credentiebrieven na. Alle kerken zijn wettig vertegenwoordigd door de primi-afgevaardigden.

3. Het moderamen bestaat uit Ds. Sleeswijk Visser praeses, Ds. Goote, scriba en Ds. Heidema, assessor.

4. De praeses verwelkomt Ds. van Hoven, voor 't eerst ter vergadering tegenwoordig. Ds. van Hoven beantwoordt dit en teekent op verzoek van den praeses de Formulieren.

5. De actuarius leest de notulen der vorige vergadering, die onveranderd worden goedgekeurd.

6. Ds. Steenhuis rapporteert namens de commissie die onderzocht een bezwaarschrift uit de kerk van B. Met blijdschap kon meegedeeld, dat de bezwaren zijn weggenomen. De commissie ontvangt den dank der vergadering.

7. De kerken van IJsselmonde en Barendrecht verzoeken tot nadere grensregeling de medewerking te mogen ontvangen van een derde kerk. Hiertoe wordt Rijsoord aangewezen.

8. Ingekomen is het rapport van de Particuliere Synode. Aan depp. voor artt. 11 en 13 wordt opgedragen een classikale regeling voor te stellen als uitvloeisel van de in de Part. Synode aangenomen voorstellen betreffende de verzorging naar art. 11 en 13. Eenige vragen om opheldering worden door de afgevaardigden van de laatste Part. Synode beantwoord. De belangen van den medischen dienst worden ernstig besproken en aan de belangstelling der kerken aanbevolen. In de volgende vergadering zal worden gevraagd wat in dezen is gedaan.

9. Een circulaire van de Ned. Afd. van den Wereldbond der kerken wordt ter zijde gelegd.

10. Gelezen wordt een circulaire van deputaten voor den Ev. arbeid in N.-Brabant en Limburg. Tot steun van dezen arbeid worden alle kerken opgewekt.

11. Aangevraagd is in totaal de vervulling van 16 vacaturebeurten. Slechts 14 kunnen toegestaan.

12. De consulenten doen mededeling van de aan hun zorg toevertrouwde kerken.

13. De rondvraag naar art. 41 K.O. heeft plaats. Geen bizonderheden doen zich voor.

14. De vacaturebeurten worden aldus geregeld. Heerjansdam: Ds. Steenhuis 8 October. Klaaswaal: Ds. v. Hoven 8 October, Ds. Heidema 19 November, Ds. Goote 10 December. Numansdorp: Ds. v. Duin 29 October, Ds. Kunst 26 November, Ds. Steenhuis 17 December. Ridderkerk: Ds. Sleeswijk Visser 24 September. Strijen: Ds. Heidema 15 October, Ds. Goote 12 November, Ds. v. Hoven 17 December. Westmaas: Ds. Kunst 22 October, Ds. v. Duin 19 November, Ds. Sleeswijk Visser 10 December.

15. De deputaten worden zoo mogelijk gecontinueerd. Tot kerkvisitatoren worden benoemd: DD. Steenhuis, Kunst sec., Van Duin.

16. De collecten en bijdragen worden geënd.

17. Roepende kerk voor de e.v. vergadering die D.V. 6 Dec. zal worden gehouden, is IJsselmonde. Aanvang half elf uur.

18. De censura morum wordt gehouden.

19. De korte notulen worden gelezen en vastgesteld.

20. De kerk van Numansdorp deelt nog mee, dat zij op 29 Nov. D.V. hoopt te gedenken dat zij vóór 40 jaar als Geref. Kerk werd geïnstitueerd. Den consulent wordt opgedragen alsdan de classe te vertegenwoordigen.

21. Ds. Heidema gaat in dankzegging voor. De praeses sluit de vergadering.

J. G. KUNST, *Actuarius.*

Buitenland.

Engeland. Ontwaking van het geestelijk leven? Propaganda voor de biecht.

In een groot artikel in het hoofdorgaan van Engeland, de *Times*, wordt de arbeid der aalmoezeniers of veldpredikers bij de troepen die aan het front zijn, besproken. De schrijver geeft daarin te kennen, dat men niet moet aannemen dat er een eenigszins uitgebreide wederontwaking van het godsdienstig leven onder de menschen die in de loopgraven zijn, gevonden wordt. Het is te vreezen, dat hij daarin maar al te zeer gelijk heeft. De ervaring heeft ook niet geleerd, dat een oorlog tot uitwerking heeft dat de menschen naar God gaan vragen. Onder de volken die in den oorlog zijn betrokken, zijn slechts weinige teekenen van verootmoediging te zien; kan men van hen die aan het front zijn, er vele verwachten? Vooral nu in Engeland de hoop op de overwinning gaat leven, blijkt het dat, over het algemeen genomen, het volk vleesch tot zijn arm stelt. De geschiedenis leert daarbij, dat niet te verwachten is, dat een wederopwaking van het Godsdienstig leven zal plaats hebben, als men eenmaal aan het sluiten van den vrede toegekomen is. Het werk dat de kerken in dezen winter hebben te verrichten, zal daarom zwaarder worden. De kerken zullen meer dan ooit te voren het aangezicht des Heeren hebben te zoeken.

Er is in Engeland van Episcopaalsche zijde het plan geopperd om een *National Mission* te houden, waardoor het Engelsche volk, met het oog op de zware tijden die doorleefd worden, tot verootmoediging zal geroepen worden. Op de medewerking van Dissenters die aan deze Missie wilden deelnemen, om haar tot eene waarlijk „nationale" te stempelen, schijnt men in het kamp van de ijveraars der Engelsche Staatskerk niet bijster gesteld. Dit is niet te verwonderen, nu het blijkt, dat de Episcopalen de National Mission willen gebruiken om het Roomsche leerstuk omtrent de biecht op den voorgrond te schuiven. Aan den vooravond van de Missie is een „handleiding voor hen die ter biecht gaan", in het licht gezonden. Zij is geschreven door een hulpprediker (vicar) van Midland, en werd aanbevolen door de „Katholieke" partij in de Episcopaalsche kerk. Het zal dus geen verwondering baren, als de Vrije Kerken niet aan deze „National Mission" mededoen, of haar afronderlijk zullen houden op eene manier die met hare belijdenis overeenkomt.

Gemengd Nieuws.

Speelplaatstantes. Vele kinderen uit de Duitsche steden die anders 's zomers naar buiten gaan, moeten door den oorlog in de stad blijven, en dit veeltijds zonder dat zij onder het toezicht staan van hun vader, omdat deze in het leger dient. Daardoor neemt de tuchteloosheid onder de jeugd toe. De stadsoverheid, de school, de kerk en particulieren doen veel daartegen; maar het schijnt dat er meer moet gedaan worden, wil men het op de straat kunnen bemerken. Op de Berlijnsche speelplaatsen voor de jeugd heeft men met het oog op de vacantie speelplaatstantes geplaatst. Het komt er maar op aan, de kinderen van de straat op de speelplaats te krijgen, waar dan de »tante" aantrekkingskracht moet uitoefenen door de kinderen aangenaam bezig te houden.

In de Provincie Brandenburg laat men leerlingen van de hoogste klasse van middelbare scholen helpen om kinderen van 10—13 jaar te leiden bij hun spelen, gymnastische oefeningen enz.

Engeland en het Hindoeisme. Men meldt, dat de nieuwe Hindoesche Universiteit te Benares, waarvan de eerste steen in Februari l.l. gelegd werd door den onderkoning van Indië, Lord Hardinge, twee millioen pond sterling kosten moet. Voor den bouw en het onderhoud heeft de Indische regeering een jaarlijksche bijdrage toegezegd. Toen de eerste steen gelegd was, sprak Lord Hardinge dat de volbrachte plechtigheid een opzettelijke stap der regeering was, teneinde te toonen, dat zij alles wilde doen wat mogelijk was, om de aspiraties van het land naar hooger ontwikkeling te verwezenlijken. Daarom zal de Universiteit bijna uitsluitend door Hindoes geleid worden, terwijl de studenten hunnen godsdienstigen ritus zullen kunnen onderhouden en onderwijs ontvangen in de Hindoesche wijsbegeerte.

De *Free Presbyterian Magazine* betreurt het zeer, dat een Christelijke natie een compromis sluit met een heidensch systeem. Het blad verklaart dat het van pas is (titting) dat met zulk een handeling van ontrouw aan den naam van Christus, het oordeel van het zwaard dat over het Engelsche volk gekomen is, samenvalt.

WINCKEL

Voor Kinderen.

VERLOREN DOCH NIET VOOR ALTIJD.

I.

DE HUISGENOOTEN.

»Ik heb u nu al het noodige gezegd.

»Gij weet welke plichten gij zult hebben te vervullen. Denk er aan, en ga nu heen om trouw uw taak te volbrengen.

»Ik wil nog eens het beste hopen en er niet meer aan denken hoe droevig gij dusver mijn hoop hebt teleurgesteld. Ik wil nog eens vertrouwen stellen in uw beloften, hoewel gij zelf weet dat ik tot nu toe steeds vergeefs op de vervulling van die beloften heb gewacht.

»Thans wordt u nogmaals de gelegenheid gegeven een deel van de schuld uws levens, die reeds groot is, te betalen.

»Denk aan den Rechter daar Boven, voor wien geen ontrouw verborgen blijft,, en die ook u eens rekenschap zal vragen. Het is helaas niet onmogelijk, dat de betering van uw leven ook thans weer schijn is. Maar weet dan, dat God de Heer een ijverig God is die niet met zich laat spotten. Bedenk dan wel dat, gelijk een aardsch vaderhuis ook een hemelsch zich voor u sluiten kon, om niet meer geopend te worden. Wat dat zeggen wil, weet gij.

»En nu ga uwe weegs, en God geleide u; vaarwel.«

Een korte omhelzing en de zoon verliet de kamer en bevond zich in de groote, ruime gang. In diepe gedachten en met gebogen hoofd stapte hij langzaam voort, tot hij zijn kamer deur bereikte. Het volle gewicht der strafrede die zijn vader pas tegen hem gehouden had scheen nog op hem te drukken. Als hij afscheid nam was het althans geen vroolijk.

In zijn kamer vondt hij een koffer gevuld die zijn goederen bevatten en de reis moest meemaken. Hoed en overjas lagen gereed, reeds greep hij er naar om naar beneden te gaan. Want het was reeds laat en elk oogenblik kon de post vertrekken.

Op eens dacht de zoon aan het pakje, dat zijn vader hem bij het afscheid in de hand had gedrukt en waarin zijn reisgeld was. Voor een oogenblik had hij het geld ter zijde gelegd. Thans nam hij het op en wikkelde het papier los waarin zijn schat geborgen was. Maar nauw had de jonkman den inhoud bekeken, of een trek van diepe teleurstelling en minachting toonde zich op zijn gelaat. Scheen het een oogenblik te voren als waren daarop trekken van berouw zichtbaar, die waren thans in een oogenblik verdwenen.

»En met zoo'n jongensfooi laat hij mij weggaan«, mompelde hij toornig. »Wat denkt hij toch wel? We hadden toch voor elkaar niets onder stoelen of banken te steken. Hij weet net zoo goed als ik dat ik mijn geld slechts om de drie maanden ontvang. Nog een heelen tijd dus en toch stuurt mijn vader mij op reis met een paar armzalige rijksdaalders als reisgeld. Hij denkt zeker dat, omdat ik kost en inwoning vrij heb, ik den verderen tijd het maar uit mijn pooten moet zuigen gelijk een beer in den winter. Wat denkt mijn vader toch wel? Zeker hij is strenger dan ik, maar ook zooveel ouder. Doch het gaat niet aan iemand de leer te prediken dat hij zich veranderen moet, en zelf altijd de oude grimbeer te blijven. Mijn vader begrijpt toch wel dat ik nog wat meer noodig heb dan louter kost en inwoning. Maar als hij mij er met alle geweld toe brengt schulden te maken, kan ik het niet veranderen.«

Hij keerde zich nog eenmaal om om te zien, of alles behoorlijk was ingepakt, dit scheen zoo te zijn en hij wendde zich naar de deur van het kwelvertrek. »Gij zult mij zoo ik hoop niet meer in het dwangbuis terug zien, aan alles komt een einde, zoo ook aan de kwade dagen. God zij geloofd dat wij nu weer de vrijheid tegemoet gaan. We hebben die lang genoeg ontbeerd«.

Beneden aan de trap wachtte den jonkman een vrouw. 't Was zijn moeder. Haastig trok hij haar in een kamer. Luid snikkend wierp zij zich om zijn hals.

»Lieve Wulfert«, zoo sprak moeder teerhartig, »houd u toch voortaan oppassend en achtenswaard. Dat is niet alleen behoorlijk, maar niet waar, gij zijt mijn lieve zoon, en zult niet vergeten wat gij uw ouders schuldig zijt.

Wulfert keek ernstig.

»Ik weet«, ging moeder voort, »gij meent het niet kwaad; gij hebt toch altijd een goed hart gehad, en ik twijfel geen oogenblik of voortaan zult ge ons tot vreugde zijn, al heeft vroeger daaraan wel eens iets ontbroken. Maar ook de beste heeft zijn gebreken. God behoede u, mijn geliefd en dierbaar kind, op al uw wegen. Hij vergete u niet als ge in de groote stad komt noch ons hier.«

»Hier is,« vervolgde zij, »nog een kleinigheid, neem die mee. 't Is niet veel, maar kan u ginds te pas komen onder zooveel vreemdelingen. Ik vermoed dat ge over vader niet tevreden zijt. Maar hij heeft het goed met u voor. Ge kunt er vast op rekenen dat hij u straks nog wat meer zal geven dan thans — en zij zag angstig om — maar hij gelooft dat het best voor u is te beginnen in het klein en met weinig. Later komt dan het meerdere.«

Wulfert keek nog even strak als zoo even, maar zei niets.

»Gij zult wel doen als vader wenscht. Kan het nu evenwel heelemaal niet anders; en zit gij bepaald in nood, hoort gij, laat het mij dan weten, maar ook mij alleen. Ik wil dan zien of ik raadschaffen kan al gaat het moeilijk. Maar niet waar, als het even kan zorgt gij mij niet in ongelegenheid te brengen«.

Nog eens drukte de moeder den zoon aan haar hart en liet hem toen gaan om nog afscheid te nemen van zijn zusters. Want reeds klonk de posthoorn dichtbij en al was hij toen geen spoorwagen, wachten deed hij liefst niet.

Voor het huis dat Wulfert zoo lang bewoond had streek hij zich nog eens de hand over de oogen. Diepe ontroering maakte zich van hem meester. Het was toch een goede moeder en hoe lief had zij hem toch. Zijn geheele jeugd door was dat gebleken tot op dit oogenblik toe. Zijn hart was vertederd bij de herinnering; hij nam zich plechtig voor te doen wat hij kon om zijn lieve moeder verder leed te sparen.

Als vader ook maar iets had van moeders aard zou hij zeker een ander mensch geworden zijn.

HOOGENBIRK.

Ingezonden Stukken.

(*Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie*).

Stemmen uit het werk der barmhartigheid!

Wanneer we zoo eens nagaan, hoe de buitenwereld denkt en spreekt over Krankzinnigenverpleging, en het Stichtingswezen, dan vragen we ons wel eens af, of zoo iets mag blijven bestaan. Is er dan niemand te vinden, die door woord en schrift haar kan overtuigen van de werkelijkheid, niemand die zich wil geven om eenig licht te verspreiden in deze voor velen zoo donkere zaak?

Er zouden veel meer gevonden worden, zoowel jongelingen als jongedochters van christelijken levenswandel, om zich te geven, en mede te werken aan de verpleging dezer ongelukkigen. Maar we weten bij ervaring, hoe ver de publieke meening en de werkelijkheid uiteenloopen. De praatjes door onkunde, zijn voor iemand die beter weet, gewoonweg bespottelijk.

Het zou onbegonnen werk zijn, in dit stuk te trachten, de lezers met het juiste der zaak op de hoogte te brengen. In dezen vooral is het spreekwoord zoo waar: „Ondervinding is de beste leermeesteres." Men toont over 't algemeen te veel gehechtheid aan die oude ideeën omtrent de Krankzinnigenverpleging in vroeger dagen, om u daarvan terug te brengen. Laten we het u toch echter even mogen aanzeggen en opmerken.

Natuurlijk ziet het er in een Kranks gesticht ietwat anders uit, dan in een gewoon Ziekenhuis. Veel hangt echter af van den aard der ziekte en den toestand der patienten. Ofschoon het aanzijn over 't geheel vrijwel overeenkomstig de gewone ziekenverpleging mag en moet zijn, de wijze van verpleging is in elk opzicht een geheel andere. Krankzinnigen zijn ontoerekenbaar en weten vaak niet wat zij doen. Ze behoeven dus een bijzondere wijze van verpleging. Mag het werk der Verpleging meer de vrouw worden toegekend, de Krankz. verpleging